

Grundlovens afsmittende virkning i lokalsamfundet

Om Jens Arne Poulsen, Hou, og hans bestyrelsesvirksomhed

Af Klem Thomsen

Foreningsdannelse og nærdemokrati

Med Grundloven af 5. juni 1849 opstod muligheden for den form for foreningsliv, som vi kender i dag. Foruden en række forfatningsbestemmelser indeholdt Grundloven en række regler, hvis formål var at sikre borgernes personlige rettigheder og friheder, herunder religionsfrihed, trykkefrihed samt retten til at danne foreninger med ethvert lovligt formål. Og sidstnævnte var en ret, som danskerne benyttede sig af, endda så meget at tiden efter 1849 er blevet kaldt foreningstiden. Der var snart ikke det formål, som man ikke kunne danne en forening omkring, og et væld af interesse- og pressionsgrupper er dukket op i de godt 150 år, der er gået siden Grundlovens vedtagelse. Mange af disse foreninger er nu forsvundet, men stadig nye kommer til.

Foreningen er en praktisk og demokratisk organisationsform, hvormed man i fællesskaber kan samles om økonomiske, kulturelle, sociale, politiske, religiøse og andre - kun fantasien sætter grænser - opgaver. Andelsbevægelsen opstod som en følge af foreningsfriheden, netop med baggrund i ønsket om at stå sammen om større økonomiske opgaver og sparekasser, mejerier, slagterier, brugsforeninger og forsamlingshuse dukkede op som andelssammenslutninger. Idrætsforeninger dukkede op i selv den mindste flække, og målt i forhold til disse foreningers store tilslutning har deres kulturelle betydning været enorm. Hjælpekasser, politiske partier og forskellige religiøse samfund så dagens lys. Og hele dette foreningsliv med deres generalforsamlinger, bestyrelsesmøder og arrangementer har sat sig mange spor, i protokoller, i regnskabsbøger, i medlemsfortegnelser, i pressen og ikke mindst hos foreningslivets aktører.

”Det er samfundets skyld”, synger en kendt dansk musikgruppe. Samfundet, dette store spøgelse, som får skylden for alt det, vi føler os magtesløse overfor. Men har menigmand da slet ingen indflydelse i samfundsforhold? Vi er jo underlagt en Grundlov, et væld af love vedtaget af Folketinget, og beslutninger taget af såvel amts- som byråd. Men netop foreningsdannelsen giver mulighed for nærdemokrati, for via en større gruppe, dvs. en forening, at sætte sit præg på lokalsamfundet. Denne artikel vil forsøge at belyse nærdemokratiet ved at følge en enkelt persons deltagelse i foreningslivet.

Jens Arne Poulsen

Jens Arne Poulsen er født på Hals Sygehus den 11. december 1926, i en tid hvor de fleste fødsler foregik i hjemmene, og hans mor var da heller ikke tilfreds med at føde på et sygehus, men man må dog formode at beslutningen derom havde sine vægtige grunde. I dag bor han som tredje generation i sit barndomshjem, gården Rødhøj lidt syd for Hou.

Rødhøj blev i 1876 erhvervet af Jens Poulsen, farfar til den nuværende ejer. Jens Poulsen levede af landbruget, og har måske som de fleste Hou-boere suppleret sine indtægter med lidt fiskeri. I årene 1916-1917 overtog dennes søn Kristian Anton Poulsen, gården. Foruden at drive landbruget var han kreaturhandler frem til 1940-1941. Den 1. maj 1957 overtog den nuværende ejer, Jens Arne Poulsen, gården. Allerede fra 1958 blev gårdens jorder betragtet som sommerhusområde, selv om opdelingen af jord i skarpe zoner først fandt sted med loven om by-og landzoner, som trådte den i kraft 1. januar 1970. Med placeringen midt i et rekreativt sommerhusområde, og hermed stigende ejendomsværdi og stigende ejendomsskatter, blev det næsten umuligt at bibeholde gården som landbrugsejendom, og i dag er en stor del af den oprindelige jord da også solgt fra.

Som alle andre gårde har også Rødhøj gennemlevet store omvæltninger, hvor bygninger er kommet til og forsvundet. Det østre hus, som er opført i 1900, står der endnu. Også stuehuset fra 1914 står der endnu, og ligeledes laden som er opført før 1920.

Hjemmet vidner om stor interesse for historien, måske mest den lokale historie. Samlermanien fornægter sig ikke, og der er genstande nok til et lille privat "museum". Sammenblandingen af lokalhistorisk interesse og meget bestyrelsesarbejde er naturligt nok, for folk, der interesserer sig for fortiden, interesserer sig som regel ligeså meget for nutiden.

Over 100 års bestyrelsesarbejde

For Jens Arne Poulsen er det blevet til mange års bestyrelsesarbejde og nedenfor ridses disse forenings-og bestyrelsesopgaver op. Med mindre man har notater at støtte sig til, kan ingen huske alt fra de seneste 50 år, og det kunne Jens Arne Poulsen heller ikke, så nedenstående opsummering af hans bestyrelsesarbejde er ikke komplet, men giver alligevel et billede af hans store engagement i lokalsamfundet, først og fremmest indenfor den lokale gymnastikforening i Hou. Også det politiske arbejde har givet flere bestyrelsesposter, men interesserne har generelt været brede.

Sin længste bestyrelsesperiode har Jens Arne Poulsen haft i HGF, Hou Gymnastikforening. Han blev valgt som formand i 1953 og bestred dette hverv frem til 1984, i alt i 31 år. Undervejs i denne imponerende periode fik han tildelt hæder, således i 1965 hvor han tildeltes Harald Nielsen pokalen for godt lederskab, og i 1983 hvor han fik Hals Kommunes fritidspokal. Efterfølgende sagde gymnastikforeningen tak for indsatsen ved i 1987 at udnævne Jens Arne Poulsen til æresmedlem. Nok var gymnastikken det primære, men også andre aktiviteter blev dyrket i foreningens regi, bl.a. folkedans og fodbold, og foreningen havde på et tidspunkt op mod 200 aktive medlemmer, så utrolig mange Hou-boere må i de 31 år have haft en berøringsflade til Jens Arne Poulsen.

Mange lokale foreninger deltager i større overbygninger, i interesseorganisationer såvel i kommunalt regi som i amtlig regi og på landsplan, således også Hou Gymnastikforening. Og dette betød ind imellem ekstra bestyrelsesposter, gerne til formanden, og Jens Arne Poulsen kom som

repræsentant for gymnastikforeningen i starten af 1960'erne med i Ungdomsudvalget i den gamle Hals Sognekommune. Med kommunesammenlægningen i 1970, hvorved Hals Storkommune dannedes, dvs. den nuværende Hals Kommune, overgik dette arbejde til Fritidsnævnet, hvor Jens Arne Poulsen fortsatte sit bestyrelsesarbejde. På et tidspunkt blev han af Fritidsnævnet udpeget til Fritidskommissionen. Ligeledes sad Jens Arne Poulsen flere år i bestyrelsen for Samvirkende Idrætsforeninger i Hals Kommune, SIFH, og her som formand i to år.

Venstres Ungdom, VU, for Hals og omegn blev stiftet i 1946. I foreningens første år var Jens Arne Poulsen revisor, og han var i bestyrelsen i perioden 1947-1948. Han husker fra disse år to landsstævner, i Frederikshavn i 1947 og på Falster i 1948. Særligt det sidste af disse glemmes aldrig, for deltagerne tog afsted den 11. juni 1948, samme dag som københavnerbåden gik ned efter en minesprængning. I 1948 kom Jens Arne Poulsen ind til militæret og forlod for en tid hjemegnen. Efter 1953 kom han igen ind i VU's bestyrelse og her i en toårs periode som formand. Ingen kunne ifølge foreningens vedtægter sidde som formand i mere end to år. Fra 1970 kom Jens Arne Poulsen i Venstres bestyrelse, og var her formand i 12 år frem til 1982. Også de politiske partier har større overbygninger, og på et tidspunkt sad Jens Arne Poulsen i kredsbestyrelsen.

Jens Arne Poulsen var i bestyrelsen for Hou Transformatorforening i otte år, fra midt i 1960'erne og ind i 1970'erne, og var her formand i seks år. I denne periode blev der opført to transformatorårne i Hou, dels på Hou Havn og dels ved Hou Kirke. Førstnævnte tårn skyldtes opførelsen af en minkfarm på havnen, og den sidstnævnte installation af elvarme i kirken.

Af andre lokale bestyrelsesarbejder kan nævnes tre perioder i menighedsrådet ved Hou Kirke, i alt i 11 år, og i de to af disse perioder fungerede Jens Arne Poulsen som kirkeværge. Hou Aftenhøjskole, som blev startet op i 1952, kom han i bestyrelsen for, sad i denne i flere perioder og var i en periode også formand. Også i Husflidsforeningen sad Jens Arne Poulsen i bestyrelsen i flere år. Desuden sad han i to år i bestyrelsen for Hou Andelsmejeri, og var her med til at nedlægge en forening, da han ved dennes opløsning kom i likvidationsudvalget. Midt i 1970'erne sad Jens Arne Poulsen to år i bestyrelsen for Kontrolforeningen, som på dette tidspunkt dækkede Hou og Ulsted-området. Og fra sidst i 1970'erne sad han 14 år i bestyrelsen for Grundejerforeningen Hou By Syd.

Den 23. februar 1990 indvalgte Jens Arne Poulsen i bestyrelsen for Museumsforeningen for Hals Kommune. Det blev til seks år som bestyrelsesmedlem i Museumsforeningen, og den lokalhistoriske interesse fik Jens Arne Poulsen brug for, da Hals Museum ved udgangen af 1991 stod uden museumsleder. Herefter blev han af bestyrelsen konstitueret som leder af Hals Museum, og de kommende tre år havde Jens Arne Poulsen sit daglige virke på museet.

Nu, i år 2001, er Jens Arne Poulsen stadig aktivt bestyrelsesmedlem, således i Røde Kors, hvor han har siddet i bestyrelsen i snart 15 år. Og i marts 2001 blev en ufarlig post som 2. suppleant i Hou Borgerforening til en bestyrelsespost i samme.

Lokal medindflydelse

Uanset at samfundet som nævnt sætter regler for os, har man alligevel via sit lokale bestyrelsesarbejde stor medindflydelse på mange beslutninger, og der kan ikke herske tvivl om, at Jens Arne Poulsen har sat sit fingeraftryk mange

steder. Som bestyrelsesmedlem, og ikke mindst som formand, kan man også blive nødt til at tage mindre behagelige beslutninger, og man kommer ind imellem til at træde nogen over tæerne. Men bestyrelsesarbejde er at tage beslutninger, og her kan man ikke altid gøre alle tilfreds.

Kilder

Samtaler med Jens Arne Poulsen, 2000-2001.

Lokalhistorisk Arkiv for Hals Kommune, jr. nr. 244, Museumsforeningen for Hals Kommune.

Lokalhistorisk Arkiv for Hals Kommune, jr. nr. 566, Jens Arne Poulsen.

Henrik Gjøde Nielsen: Ånden fra '49. Forvaltning, forening og fest i Hals Kommune 1849-1999. Udgivet i anledning af 150-året for Danmarks Riges Grundlov. Hals Museum, 1999.

Denne artikel er tidligere publiceret i Ting og Tider 9, udgivet af Hals Museum og Museumsforeningen for Hals Museum i 2001.

Udgivet maj 2021 af Hals Arkiv på www.halsarkiv.dk